
EIGENAARDIGE WERKING VAN ZAND TOT VORMING
VAN SCHIJNBAAR DOOR MENSCHENHANDEN
GEMAAKTE STEENEN WERKTUIGEN.

Voor eenigen tijd deelden wij (Jaarg. 1871 Wet. Bijblad blz. 88) aan onze lezers het ontstaan van eene nieuwe industrie in Noord-Amerika mede, namelijk van het gebruik van geblazen zand, om daarmede allerlei teekeningen op glas te maken, steenen te doorboren en te slijpen enz. In een zeer lezenswaardig opstel van TYNDALL¹ nu, waarin hij verslag geeft van een door hem aan de Niagara-vallen gebracht bezoek en daarbij de uitgroevende werking van zand in stroomend water bespreekt, vindt men ook hiervan gewag gemaakt en tevens van de zeer opmerkelijke wijze, waarop zand, alleen door den wind voortgeblazen, aan steenen allerlei vormen kan geven. Op de kust der baai van Lyell, bij Wellington, in Nieuw-Zeeland, vond de

---

¹ Eene voorlezing gehouden in eene vergadering der *Royal Institution*, vertaald in de *Revue scientifique*, 12 Juillet 1873. De bedoelde plaats vindt men p. 20.

heer HACKWORTH een aantal steenen, welke men, indien haar werkelijke oorsprong niet bekend ware, voor voortbrengselen van mensche-lijke kunstvljijt zoude houden. Zij gelijken zoozeer op vuursteen-werktuigen uit de steenperiode, op wiggen, beitels, messen, pijlpun-ten enz., hunne kanten zijn zoo scherp, dat men inderdaad meenen zoude dat zij door menschen uit dit tijdvak vervaardigd zijn. Toch zijn zij hun vorm alleen aan den wind verschuldigd, die het zand van de baai voortdrijft. Er heerschen aldaar twee winden, die beurte-lings in de eene en in de andere richting blazen en zoo het zand dan eens tegen den eenen en dan weder tegen den anderen kant van den steen aanwerpen, en er zoo allengs dien zonderlingen vorm aan geven. Uitvoerig werd dit uiteengezet door den heer TRAVERS in eene vergadering der *Wellington Philosophical Society* van 9 Februarij 1869.

Dat men in het vervolg, bij het vinden van steenen werktuigen, op de mogelijkheid, dat deze op eene dergelijke wijze kunnen zijn ont-staan, bedacht zal moeten zijn, spreekt van zelf.

HG.